

ФАКТОРИ ВРАЗЛИВОСТІ ОБ'ЄКТІВ ПЕРЕД ТЕРОРИСТИЧНИМИ НАПАДАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Іваненко В.С.

*Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення
Миколаївської міської ради*

Уразливість будь-якого типу об'єкта обумовлена значною мірою особливостями, такими як: специфіка об'єкту; управління об'єктом; особами, які експлуатують чи відвідують його; ресурсами, які доступні таким особам тощо. Кожен з об'єктів має свій унікальний набір факторів уразливості.

Є об'єкти на яких регулярно запроваджують політику «відкритих дверей», при яких сторонні особи безперешкодно проникають до об'єкту. Регулярні відвідувачі таких об'єктів вітають сторонніх і не ставлять запитання про походження невідомих відвідувачів [1, с. 225]. При таких умовах злочинці можуть використовувати «ефект раптовості», особливо коли персонал зайнятий виконанням своїх функціональних обов'язків.

Ступінь вразливості значно варіюється в залежності від соціально-економічних умов, географічного положення та навколишньої місцевості, а також фізичних характеристик об'єкта. Зрозуміло, атакувати ринок просто неба шляхом викиду отруйних речовин складніше ніж будь-який закритий об'єкт, наприклад будинок культури, палац спорту, театр. Водночас глядачі театру значно менше схильні до дій безпілотників, ніж відвідувачі вуличного ринку.

Зауважимо, на різних об'єктах впливу є наявні відмінності, але можна виділити ряд факторів уразливості, які присутні мабуть на кожному об'єкті.

Перший фактор – людський: вразливість може виникнути внаслідок небажання проводити необхідну модернізацію системи безпеки через недооцінку ймовірності та/або наслідки терористичного нападу. Позиція деяких власників об'єктів може бути наслідком «опір змінам» [2, с. 147], тобто готовності пожертвувати надійною системою безпеки для створення більш сприятливого враження для відвідувачів (торгові центри, культурні заходи тощо).

Другий фактор – «втома від безпеки»: після періодів збереження підвищеної пильності, до якої закликають після терористичного нападу, часто виникає проблема збереження культури безпеки як довгострокової програми для об'єктів господарювання та інших зацікавлених сторін. Самі особи, відповідальні за безпеку, можуть викликати підозри або отримувати поганий прийом у певних спільнотах (персоналу об'єкта).

Є і інші фактори вразливості у вигляді бар'єрів, зумовлених відмінностей у досвіді, очікуваннях і менталітеті тих чи інших зацікавлених осіб, які співпрацюють у справі захисту вразливих об'єктів. Це небажання вживати більш жорстких заходів безпеки [3, с. 49].

Вплив інституційних та правових факторів є важливим компонентом будь-якої ефективної системи управління ризиками Він покликаний забезпечити захист об'єктів, бути регулятором криз у вирішенні цього імперативного завдання. Але можуть виникати труднощі у зв'язку з недостатньою міжвідомчою координацією внаслідок прогалин у нормативно-правовому регулюванні, відсутності чіткого розподілу обов'язків тощо.

Є і перешкоди юридичного характеру, можуть виникати непорозуміння у відносинах між орендодавцями та орендарями об'єктів, сусідніми комерційними структурами з приводу того, хто має відповідати за модернізацію систем безпеки або управління персоналом служби безпеки на так званій сірій території.

Державні органи влади можуть звертатися до керівників об'єктів з спірними приміщеннями або приміщеннями, що не мають чітко визначеного власника із вимогами провести роботи щодо посилення безпеки. Але керівники таких об'єктів можуть виявляти нерішучість у питаннях забезпечення більш надійного захисту. На таку нерішучість у діях можуть вплинути такі чинники: нездатність побачити комерційну цінність; підозрілість щодо мотивів; брак стимулів через відсутність нормативних вимог. Це може спричинити неприйняття заходів безпеки, необхідних у превентивних цілях, і потенційно може знизити ефективність заходів, що вживаються після інциденту.

Багато об'єктів мають обмежений бюджет з метою забезпечення безпеки [3, с. 58]. А безпека вимагає великих витрат на фізичні зміни або додаткові елементи до об'єктів інфраструктури, найняття нових охоронних компаній або проведення підготовки персоналу. Є випадки коли об'єкти можуть і не мати доступу до фінансових стимулів (грошові виплати, субсидії чи податкові пільги) на підтримку модернізації систем безпеки. Жорсткі бюджетні обмеження ставлять об'єкти перед вибором - інвестувати мізерні ресурси у маркетингові операції, що швидко окупаються, чи в довгостроковий ремонт систем безпеки, що дасть можливості ліквідувати фактори вразливості.

Отже, парадигмою для захисту об'єктів, незалежно від типу, розміру чи функції є скоординоване планування заходів забезпечення безпеки на основі підходу до управління ризиками та регулювання криз, що застосовується керівниками об'єктів та державною владою як на національному, так і на місцевому рівні. Управління ризиками визначається як управління факторами невизначеності з метою мінімізації потенційних збитків та втрат. Управління ризиками включає оцінку та аналіз ризиків, а також реалізацію стратегій і конкретних дій з контролю, зменшення та передачі ризиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іваненко В.С., Курепін В.М. Подолання кризових явищ у аграрній сфері за допомогою технології доповненої реальності. Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присв. 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели (м. Полтава, 30 вересня 2023 р.). Полтава: ПДАУ, 2023. С. 224–226. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15512>
2. Лотарева Д.В. Сучасні інформаційні технології у системі управління. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23–25 жовтня 2024 р.). Миколаїв: МНАУ, 2024. С. 146–148. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18921>.
3. Kurepin, V., Lyamar, O. (2024). Assessment of the State of Personnel Safety of Agricultural Enterprises with the Help of Relevant Performance Indicators. *Modern Economics*. 43(2024). 41–50. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V43\(2024\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V43(2024)-06).
4. Курепін В.М. Практичні аспекти керування професійними ризиками на підприємствах. OSHAgro – 2023: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 57–60. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15933>.